



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**De Jure Rerum Ecclesiasticarum Ad Germaniae Catholicae  
Principia Et Usum Pars ...**

Complectens Sectionem I. & II.

**Zech, Franz Xaver**

**Ingolstadii, 1758**

Titulus VII. De Campanis Et Instrumentis Musicis.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68048](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68048)

*De Sacris Imaginibus.* III

55.) aliud non improbat, quam in-  
conditas infimæ plebis voces, aut  
similes abusus fors alicubi fieri soli-  
tos, laudamus ejus crisin: si vero  
*bispidam* devotionem credit, qua  
Christi Imago inter Angelos ad Ec-  
clesiæ tholum trahitur, cantante in-  
terim Sacerdote, & respondente  
choro ex precibus & versibus Ec-  
clesiæ; tunc eodem jure etiam pi-  
etas Imagines, Christi Ascensionem  
repræsentantes improbare debet.  
Scilicet nimis acerba crisi impro-  
bant, quidquid apud se fieri non  
conspiciunt, ignari, quod etiam  
ritus aliqui ipsis consueti, æque  
carpantur ab aliis.

TITULUS VII.

DE CAMPANIS, ET INSTRU-  
MENTIS MUSICIS.

§. 85.

UT finis, ad quem Ecclesiæ con- *Campanas.*  
struuntur, obtineatur, varia  
vel

---

55.) MURATORIUS de Nævis in Religio-  
nem incurrentibus c. 10.

vel opportuna, vel necessaria sunt.  
 Ut eo convocetur populus ad Officia Divina, Campanis ex ære stanno conflatis, & ex alta Turris suspensis utimur. Primi Christianis sævientibus Tyrannorum persecutionibus, publicum & streperum futurum adhibere non poterant. Singuli debebant nominatim certis temporibus convocari: quod nomen inter alia pertinebat ad Diaconos 56.). Post redditam Ecclesie pacem Christiani Campanam, (Æs campanum 57.), alio nomine

Tin-

56.) S. IGNATIUS M. ad Heronem Diaconom Epist. 13. scribit: *Synaxes ne negligas: omnes nominatim inquire.*

57.) Desumpta vox creditur ex Campana Provincia Italiæ, non quidem, quod Campanæ primum inventæ fuerint, cuius rei vestigium non invenitur: sed foras ibidem commodior modus suspendendi æquilibrandi Campanas in usum tractatus est. Unde etiam apud Græcos doctores inferioris ævi inveniuntur voces *καμπανος*, *καμπανιζειν*, pro statere ponderare. ACHMES Oneirocrit. c. 1. *ζυγον, ἢ το λεγομενον καμπανον.* Plurima exempla refert JOAN. MEURSIUS in Glossario Græco-barbaro. V. *καμπανος*

Tintinnabulum 58.), seu Nola (59.), quam Ethnici pridem adhibuerant ad usus profanos & sacros 60.), usurpare cœperunt pro convocando populo ad Ecclesias. Sicut Turcæ non utuntur Campanis, sed populum stentorea Sacerdotis voce

H ex

- 
- 58.) Vox desumpta a *Tinnitu*, qui est proprius metalli sonus.
- 59.) Nola dicitur ab Urbe hujus nominis in Campania, forte ob celebres artifices ibi habitantes. Utitur hac voce *QUINTILIANUS* Orat. Instit. Lib. VIII. c. ult. ubi refert antiqui Oratoris ænigma *In cubiculo Nola*. Plerumque *Nola* sumitur pro Tintinnabulo minore, *Campana* pro majore. Hæc apud Germanos vocatur *Glock*: unde vox latino-barbara *Clocca*, quæ reperitur in *CAROLI M. Capitular. III. ann. 789. c. 18. In Vita S. Anscharii 3. Februarii: S. Angilberti 18. Febr. S. Liobæ 28. Septembris, & aliis ejus ævi Scriptoribus. In eadem vita S. Angilberti inter alia supellectilia Monasterii Centulensis numerantur Schilla tres, seu Nolæ & Tintinnabula minora, germanice Schell.*
- 60.) Varia loca veterum Autorum recenset *ANGELUS ROCCHA* de Campanis cap. 3. *HIERONYMUS MAGIUS* de Tintinnabulis. cap. 3. seqq.

ex turri ad templum invitant: nec Græcis inter se habitantibus usum Campanarum permittunt, earum sono detur signum tumultus vel conspirationis, qui proin pulsatione tabulæ lignæ utuntur, quæ *Synagoga* drum a convocando populo dicitur aut ferrea lamina ferreo malleo percussa, quam vocant *κρυσιδρον* id est, *Sacrum ferrum* 61.).

*Ecclesia* §. 86. Numerus & magnitudo Campanarum deberet respondere Dignitati Ecclesiæ 62.), ut etiam

61.) Formam hujus instrumenti exhibet *Magister* GIUS cap. 15. De pulsatis lignis factam mentionem facit Concil. Nicæni. II. Act. 10. Serius enim in Oriente, quam in Occidente invaluerat Usus Campanarum.

62.) Vid. Acta Synodalia Mediolan. part. 1. fol. 328. Magnitudine sua celebris Campana Erfurtensis, Rothomagensis, præ omnibus Nanckinensis in Sinis. Vid. *KIRCHERUS* China Illustrata p. 5. fol. 222. item *Musurgia* tom. 1. lib. 6. part. 4. c. 6. Observat *THIERS* de Superstit. p. II. l. c. 12. que les gens les plus grossiers sont ceux, qui aiment davantage les cloches & le son des Cloches . . . les Allemands & les Flamans en ont de grosses & de grand nombre & cela vient de leur politesse &c. Editor libri *Hollandicus* in additionibus ad finem adjectis dicit tout

hac in re primas ferat Ecclesia Cathedralis; hanc sequatur Parochialis. Religiosis Mendicantibus, præter campanulas in Refectoriis, Capitulis & aliis Officinis, unicam permittit Campanam JOANNES XXII. 63.). Consuetudo contraria non est universim extendenda; sed ad locum individuum, ubi viget, restringenda 64.). INNOCENTIUS XI. autem universim concedit, ut Fratres Ordinis Prædicatorum in suis respective Conventibus, seu Domibus Regularibus, sive Ecclesiis ubicunque locorum existentibus plures, & quotquot Magister Generalis ejusdem Ordinis pro tempore existens, sive eorum Prior Provincialis respective determinaverit, Campanas habere, & retinere, illasque ad excitandam populi devotionem pulsare, & pul-

H 2 fari

---

tout le raisonnement de M. Thiers est si plat & si insipide qu'il ne vaut pas la peine qu'on s'y arrete.

63.) Extrav. un. de Offic. Custod. inter commun.

64.) BARBOSA Voto 102. n. 62. seqq.

fari facere libere & licite possint, cilio  
com  
min  
I.

*benedictas  
adhibet*

§. 87. Ritus benedicendi & min  
I.  
IV  
cilio

usus sacros destinandi Campanas, c  
antiquus 66.). Causæ ejus cont  
nentur in precibus sub eo recita  
solitis 67.): & recensentur a Co

- 65.) Const. *Exponi nobis.* 12. Febr. 1668  
inter Innocentii XI. Bullas n. 137.
- 66.) Meminit Ordo Romanus, qui est lib  
antiquissimus. Ceremonia hæc ve  
impropria vocatur a nonnullis *Baptis*  
quia Campanæ aqua benedicta lavantur  
Sancto Infirmorum Oleo & Chrism  
unguntur, eisque nomina imponuntur  
plerumque a Sanctis, pro quorum  
clesiis fieri curantur. Vid. ANDRE  
DU SAUSSAY Panopl. Sacerdot. p. 2. l. 1.  
c. 6. art. 22. Hispani solent etiam ad  
mere virum & mulierem tanquam Pat  
nos. In quibus ceremoniis nulla inter  
venit superstitio, quam cavendam me  
net supra allegatum Capitulare CAROL  
M. *ut Cloccas non Baptizent.* Abs  
aliquos etiam in nostra Germania  
irrepisse, facile mihi persuadeo: un  
orta est nimium exaggerata querela  
tuum Imperii ad HADRIANUM VI.  
lata. Gravam. cap. 51. de Baptis  
Campanarum.
- 67.) Vid. Pontificale Romanum de Bene  
Campan.
- que  
ad I  
den  
stia  
tur  
Miss  
Ten  
sed  
adm  
pit  
Idea  
tatu  
qua  
mo  
pan  
ne,  
68.  
69.  
D

Concilio COLONIENSI 68.) : solent communiter comprehendi hoc carmine :

- I. Laudo Deum verum : II. Plebem voco : III. Congrego Clerum :  
IV. Defunctos ploro : V. Nimbium fugo : VI. Festaque honoro.

§. 88. I. *Laudo Deum verum.* Fre- *Ad lau-*  
quenter solet signum Campana dari *dandum*  
ad Deum adorandum, & preces fun- *Deum :*  
dendas. Ad Christum in Euchari-  
stia adorandum, quando perveni-  
tur ad Consecrationem in Sacrificio  
Missæ, non tantum presentes in  
Templo per tintinnabulum minus ;  
sed etiam per campanam majorem  
admonendos esse absentes, præci-  
pit Concilium AQUENSE 69.).  
Idem fit, quando S. Viaticum por-  
tatur ad infirmos : & multis in locis,  
quando quis in agonia constitutus  
morti est proximus. Signum Cam-  
panæ ad salutandam Virginem ma-  
ne, meridie & vespere, adscribi

H 3 fo-

68.) Ann. 1536. part. 9. c. 14.

69.) Celebratum ann. 1585. apud HAR-  
DUIN. tom. 10. col. 1529.



solet tum URBANO II. tum CALIXTO III. Romanis Pontificibus ad implorandam Divinam opem contra Saracenos & Turcas, & precandam quietem illis, qui in Sacris expeditionibus occubuerunt 70.) Concessit BENEDICTUS XIII. certas Indulgentias iis, qui has precibus flexis recitarent 71.). Solet etiam in nostris Provinciis numerum dari feriis quintis & sextis recolendam memoriam Agoniae Christi in horto, & Mortis in Crucem

Convocandam plebem:

§. 89. II. *Plebem voco.* Campana ex altiore loco suspensæ in illis tantum Ecclesiis admittuntur, in quibus jus est convocandi Plebem ad Divina Officia. Unde in Oratoriis intra Monasteria Religiosorum constructis non

70.) Forte de hoc ipso signo intelligitur quando JOANNES IV. Misnensis Episcopus contulisse scribitur XX. dierum Indulgentiam iis, qui quo tempore Campana, quæ a *precatione* nomen habet, pulsari solet, in Basilica Cathedrali coram Altari preces fuderint. XV. Cal. Novemb. 1428. SIGISMUNDUS CALLES Ser. Misnens. Episcop. fol. 287.

71.) Vid. Card. PETRA tom. 5. ad Constit. Callixti III.

non permittitur Campana 72.), utpote quæ Orationis solum causa constructa fuerant, quando Religiosi nondum poterant in suis Ecclesiis Missas publicas dicere, aut Sacramenta administrare 73.). Ubi autem & postquam hæc permissa sunt, reprehenduntur Episcopi, qui prohibent Religiosos habere Campanam 74.).

§. 90. III. *Congrego Clerum.* Notissimus est usus Campanarum pro convocandis Canonicis ad Capitulum & Clericis ad Horas Canonicas cantandas. Monachi olim convocabantur aut tuba 75.): aut Malleo & lignorum collisione 76.): aut per cantatum Alleluja 77.): aut etiam Tintinnabulo minore seu Nola 78.).

H 4

§. 91.

- 72.) C. 10. de Privileg.
- 73.) C. II. XVI. q. I.
- 74.) C. nimis. 16. de Excess. Prælat.
- 75.) PACHOMIUS in Regul. n. 2. CLIMACUS Grad. 18.
- 76.) CÆSARIUS lib. I. Histor. c. 40. & lib. 6. c. 36. DE LA CERDA Adversar. Sacror. c. 44. n. 22.
- 77.) Id fiebat in Monasteriis Virginum a S. Paula erectis, prout testatur S. HIERONYMUS Epist. 27. ad Eustoch. c. 10.
- 78.) CÆSARIUS Lib. IV. Hist. c. 28. S. HIER.

*Preces pro  
Defunctis  
fundendas:*

§. 91. IV. *Defunctos ploro.* Si-  
lentium Campanarum est signum lu-  
dentium Campanarum est signum lu-  
ctus: unde post mortem S. THO-  
MÆ Cantuariensis Archiepiscopi  
anno fere integro sonus Campana-  
rum suspensus est 79.) , quod pra-  
cipue fiebat ob Interdictum Eccle-  
siæ; hoc enim durante silent cam-  
panæ 80.) ; uti & in triduo Heb-  
domadæ Sanctæ 81.) . Quod autem  
in funeribus Christianorum Campa-  
næ sonent, ratio est, quia hoc so-  
nitu monentur fideles ad orationem  
pro defunctis faciendam. Mentio  
alicubi 82.) fit Campanarum ma-  
nualium pro mortuis, sicut etiam  
Tintinnabuli, quando Eucharistia  
portatur ad infirmos.

§. 92.

HIERONYM. in Regul. Monach. c. 33.  
*Nullum ex vobis dormientem reperiat  
Campanilis sonitus.* Tale signum intel-  
ligit S. BENEDICTUS Regul. c. 43. Vid.  
ROSWEYDUS in Vitis Patrum, in Ono-  
mastico Verb. *signum percutere.*

79.) MATTH. PARIS ad ann. 1171.

80.) C. II. de Pœnit. & Remiss. C. alma-  
mater. 24. de sent. Excom. in 6.

81.) GUILIEL. DURANDUS Rational. Di-  
vin. Offic. Lib. VI.

82.) Concilium MERTANENSE ann. 1300  
c. 4.

§. 92. V. *Nimbus fugo.* Persua- *Tempesta-*  
dent sibi aliqui ex Philosophia, Cam- *tes repel-*  
panarum sono aërem scindi, & tem- *endas:*  
pestatum injurias naturali effectu  
depelli. Alii confidunt in virtute  
Divina, quæ precibus Ecclesiæ in  
benedictione Campanarum implora-  
tur. Forte usus pulsandi Campanas  
urgente tempestate ideo invaluit,  
ut populus orandi gratia convoce-  
tur ad Templum, vel saltem ad preces  
domi fundendas admoneatur 83.).  
Nota est devota persuasio populi, qui  
a fulmine & grandine se tutum fore  
confidit, ubi auditur sonus Campa-  
nulæ a S. BENNONE 84.), & a  
H 5 S. WOLF-

- 83.) Tempestatem bellicam pulsu campa-  
narum depulit S. Lupus Archiepiscopus  
Senonensis, qui Clotarii copiis urbem  
Senonensem obsidentibus, signum dedit  
ad convocandum populum campana  
Ecclesiæ S. Stephani: & mox hostes per-  
terrefacti aufugerunt. Acta SS. ad  
diem 1. Septembr. fol. 258. Aliqui  
inde miraculum eruunt: alii putant, quod  
eo tempore, scilicet ad initium Sæculi  
VII. campanæ non fuerint valde usitatæ:  
proin subitum terrorem incusserint ho-  
stibus.
- 84.) In loco prope Misnam. Act. SS. 16. Ju-  
nii in Comment. prævio fol. 149.

S. WOLFGANGO benedictæ 85.  
 Unde patet, Fideles longe abesse  
 Ethnicis, qui superstitiose cre-  
 bant, spectra depelli pulsato Tintin-  
 nabulo. *Docendus est ergo populus  
 exterioribus istis, ut signatis potius quam  
 signis inhereat ac intendat* Sc. 86.)  
 Historiolas de sagis ad sonitum Cam-  
 panæ a dæmone destitutis, & simi-  
 libus eventibus credunt aliqui 87.)  
 rejiciunt autem Sacri Canones cum  
 plurimis Autoribus 88.) Repre-  
 hendi certe merentur, qui grandinæ  
 & tonitrua passim adscribunt incan-  
 tationibus hominum: *Mendacii res*  
 est,

85.) Campanula S. WOLFGANGI suspen-  
 sa est ex turri Templi Collegii Societatis  
 JESU Ratisbonæ.

86.) Concilium COLON. ann. 1536. part. 9.  
 c. 15.

87.) GRILLANDUS de Sortilegiis quæst. 7.  
 DELRIO Disquisit. Magic. L. II. q. 16.  
 & Lib. VI. c. 2. Sect. 3. q. 3. BINSFELD  
 de Confess. maleficor. dub. 6. fol. 343. &  
 Fabricatores *Mallei maleficarum.*

88.) Can. 12. XXVI. q. 5. PONZINIBIUS  
 de Lamiis a n. 45. recentissime TARTAG-  
 ROTTUS, SCIPIO MAFFEI, & Autor lib-  
 bellorum, qui inscribuntur: *L'Histoire  
 des Imaginations Extravagantes de M.  
 Ouse.*

est, qui opus divinum homini tribuit  
nam per hoc inter duo mortifera maxi-  
maque mendacia constringitur, dum te-  
stificatur hominem facere posse quod solius  
DEI est posse; & DEUM non facere, quæ  
facit 89.).

§. 93. VI. Festaque honoro. Ad Festa San-  
hunc finem in multis locis pulsantur & eorum ho-  
Campanæ harmoniaco sonitu 90.), noranda:  
vel ingenti & longo strepitu ad ho-  
ras nocturnas æque, ac diurnas, ma-  
jore plerumque molestia vicinorum,  
quam Dei Sanctorumve honore 91.).

Ca-

89.) AGOBARDUS Episcop. Lugdun. in lib.  
contra insulsam vulgi opinionem de  
grandine & tonitruis, inter opera fol.  
138. &c. Acerbius vanam credulitatem  
Christianis exprobrat WIERUS de præ-  
stigiis dæmonum. item in Libro Apo-  
logetico.

90.) Ejusmodi machinas exhibet allegatus  
MAGIUS & ROCCHA. In Notis ad Ma-  
gii cap. 17. ponit SCHWEERTIUS figu-  
ram machinæ, ubi campanæ triginta  
tres organi sonum reddunt.

91.) Unde ex BARBOSA cit. vot. 102. n. 88.  
concludit, prohiberi posse assiduum, &  
intempestivum Nolarum sonitum. I-  
dem sentit ALCIATUS Parergon Juris  
Lib. VIII. c. II. Ad hoc efficiendum  
non opus esset miraculo, quale edidit  
S. ELIGIUS, dum mutam fecit campa-  
nam,

Cavendum etiam summopere, ne quid superstitiosi interveniat 92.) Moderatum tamen Campanarum concentum celebritati Festorum esse opportunum, docent innumeri miri eventus, ubi Campanæ sponte sua, vel potius nutu Divino sonum ediderunt 93.). Similiter in signum gaudii & honoris fit ejusmodi pulsus, quando occurritur adventanti

Pon-

---

nam, ut nullum sonum ederet. Scribitur in Vita Lib. II. c. 21. ad diem 1. Decembris. Laudanda tamen non est Civitas Burdigalensis, quæ ob rebellionem privata fuerat campanis, ut narrat P. DANIEL Hist. Franc. sub Henrico II. ad ann. 1548. quando autem campanæ debuissent restitui, populus se opposuit, ne quis turbetur importuno earum sonitu. Dictionnaire de Trevoux V. Cloche.

92.) Non sine fastidio alicubi pridie ejusdem festi toto pomeridiano tempore audivi interpolatos Campanæ ictus, cum Incolis sit persuasum, dentium dolore per eum annum carituros, qui funem Campanæ eo die dentibus attraxerint.

93.) Fere in singulis tomis Hagiographorum Antwerpiensium occurrunt tales narrationes. Videantur eorum Indices Morales Verb. *Campana*.

Pontifici, Episcopo, Imperatori, Re-  
gi aut Principi 94. ).

§. 94. Officium pulsandi Campa- *Eas pulsat*  
nas Custodi competit 95. ). Cum *Custos per*  
autem Custos id facere per alios per- *Ostiarium.*  
mittatur, Ostiariis hoc munus tri-  
buitur, quibus dicit Pontifex: *Ostia-*  
*rium decet percutere cymbalum & cam-*  
*panam; & Archidiaconus tradit eis fu-*  
*nem campanarum, quas pulsant 96. ).*

§. 95. Postquam locuti sumus de *Cantus*  
Campanis, quæ sono suo populum  
ad Ecclesiam convocant: nonnulla  
dicenda videntur de Cantu & Instru-  
mentis Musicis, quorum concentu  
populus in Ecclesia suaviter deti-  
netur.

§. 96. Sanctissimam esse consue- *in Ecclesiis*  
tudinem, qua ad Horas Canonicas  
& Missarum celebritates *Cantus &*  
*Psal-*

---

94.) ERMENOLDUS Abbas Prüfeningensis  
credebatur inter campanarum clangores  
obviam processurus HENRICO V. Impe-  
ratori, ex Civitate Ratisbonensi ad Mo-  
nasterium invisenti. Negavit Abbas se  
id permissurum, cum HENRICUS esset  
excommunicatus. Acta Sanctorum ad  
diem 6. Januarii.

95.) C. 1. & 2. de Offic. Custod.

96.) Pontificale Romanum de Ordinat.  
Ostiarior.



Psalmodia in Ecclesiis adhibetur, a ne-  
mine in dubium vocari potest. Usum  
nascentis Ecclesiæ in Oriente & Oc-  
cidente demonstrant plurima veterum  
Scriptorum monumenta 97.)  
Unde Concilium TRIDENTI-  
NUM 98.) inter Ecclesiasticas dis-  
ciplinas, in quibus adolescentes in  
Seminariis erudiri cupit, etiam *Cantum*  
recenset, illum *planum* scilicet,  
qui ad excitandam Fidelium devo-  
tionem & attentionem, modestæ  
psallentium gravitate prolatus, no-  
men *Cantus Ecclesiastici* dudum pro-  
meruit.

*vehemen-  
ter mutatus  
est:*

§. 97. Quam diversam Musicæ ra-  
tionem posterior ætas in Ecclesias in-  
troduserit, norunt omnes: illi soli  
non satis videntur perpendere, qui  
in componendis hodiernis modulis  
sunt

97.) Vid. BARONIUS ad Ann. Chr. 600.  
n. 24. seqq. BELLARMIN. Tom. 4.  
Controv. de Bonis Operib. in particulari  
Lib. I. c. 16. SUAREZ tom. 2. de Relig.  
Tr. 4. Lib. IV. c. 7. P. MAGNOALDUS  
ZIEGELBAUR Hist. Rei Liter. Ord. S.  
Bened. part. 2. c. 3. sect. 6. & part. 4. c. 3.  
sect. 3. §. 5. BEVEREGIUS annot. ad  
Can. 15. Concil. Laodiceni. pag. 194.  
98.) Sess. 23. c. 18. de Reform.

sunt exercitatissimi; cum plerumque Cantus Ecclesiastici artem plane ignorent. Ab antiquis observatum esse, notat Cardinalis BONA 99.), nunquam ab aliqua Gente mutatam fuisse Musicam, quin & ipsa in deterius mutata, ipsique mutantium mores in pejora delapsi sint. Apud antiquiores Græcos tota Musicæ scientia Deorum venerationi, adolescentumque institutioni impensa fuit 100.): etiam apud Hebræos Instrumentorum Musicorum sonus & Cantus, non in theatris, sed in Templo audiebatur 1.). Postmodum lascivire Musica in theatris didicit: ac demum theatralem lasciviam ad Sacra Mystera solennius celebranda in Ecclesias transtulit. Tam vocum, quam Instrumentorum rationem habere oportet.

§. 98. Cantum figuratum & harmonicum quod attinet, non ille qui dem prohibetur, quin interdum, diebus festis præcipue sive solennibus in Missis non prohibetur figuratus cum debitis cautelis.

99.) De Divin. Psalm. c. 17. §. 3. n. 3.  
100.) PLUTARCHUS Dialog. de Musica.  
1.) CALMET Dissert. de Musie, Hebræor.

sis & Divinis Officiis aliqua consonantia, quæ melodiam sapiunt, supra Cantum Ecclesiasticum simplicem proferantur sic tamen, ut ipsius Cantus integritas libata permaneat, & nihil ex hoc bene morata Musica immutetur; maxime cum hujusmodi consonantia auditum mulceant, devotionem provocent, psallentium Deo animos torpere non nant 2.). Nimis tamen affectatus & Theatrum redolentes modulationes, uti & fractæ mollesque Euchariorum aut Fæminarum voces, quibus devotio impeditur, verba sanctissima vel truncantur, vel ineptæ repetitione risui exponuntur, animusque ad profanas affectiones excitatur, merito ab Ecclesiis exulare jubentur. Jam sæculo duodecimo JOANNES Salesberiensis, Carnotensis Episcopus 3.) conqueritur de abusu Musica, quæ ipsum quoque Cantum Religionis incestat: dum Cantoribus

- 
- 2.) Extrav. un. inter Commun. de Vita  
 Honest. Cleric. NAVARRUS Enchiridion  
 de Orat. c. 16.
- 3.) Lib. I. Policratici de Nugis Curialium  
 c. 6.

ante conspectum Domini in ipsis penetra-  
libus Sanctuarii, lascivientis vocis luxu,  
quadam ostentatione sui, muliebribus  
modis, notularum articularumque casu-  
ris, stupentes animulas emollire nituntur.  
Unde Concilium TRIDENTI-  
NUM 4.) jubet, ut Episcopi ab  
Ecclesiis muscas eas, ubi sive organo,  
sive cantu lascivum aut impurum aliquid  
miscetur, arceant. Quibus verbis  
non tam cantiones lascivas, quas  
utique nemo in templis decantare  
audebit, quam eos modulos averfa-  
tur Synodus, qui ad impuras can-  
tilenas vulgo accommodantur 5.).

§. 99. Instrumenta Musica omnes *Instrumenta*  
Veteris Testamenti libri memorant, *ta musica*  
quorum sonitu laudes DEO canta-  
bantur; Spiritus malus a SAULE  
recedebat; Spiritus bonus ELISE-  
UM replebat. Deum enim, quod  
voces pie cantantium, & sonos religio-  
se organizantium benigne susciperet, &  
inter alia Divina obsequia, hac quoque  
devote exhibita approbaret, tantorum  
Prophetarum tam sublimibus exemplis  
I voluit

4.) Sess. 22. Decret. de Celebrat. Missæ.

5.) Sic Concil. CAMERACENS. ann. 1565.  
tit. 6. c. 4. Ne modulatione lascivas cantio-  
nes imitentur.

voluit indicare 6.). Præcipuum usum  
 hac ætate in templis habet Orga-  
 num: quo quidem nomine compre-  
 henduntur omnia vasa Musica 7.)  
 singulariter autem venit Instrumen-  
 tum pnevmaticum, quod aère for-  
 libus immisso animatur. Inventum  
 creditur circa tempora JULIANI  
 Imperatoris, cui adscribi solet Ep-  
 gramma non inelegans *de Organo*. 8.)  
 Ejus usus in Galliam introductus  
 sub Rege PIPINO, cui CONSTAN-  
 TINUS Copronymus dono miserat 9.)  
 Serius in Ecclesiis Occidentis, nati-  
 quam in Ecclesiis Orientis ejusmodi  
 Instrumenta musica fuerunt adhibi-  
 ta. VITALIANUS quidem Pontifex  
 scribitur 10.) Cantum ordinat-  
 se, adhibitis ad consonantiam Or-  
 ganis:

6.) PETRUS Cluniacensis dictus *Venerabilis*  
 tr. adversus Petrobrufian. §. ult. tom.  
 22. Biblioth. SS. PP. item in Biblioth. Clu-  
 niacensi col. 1229.

7.) S. ISIDORUS lib. 3. Origin.

8.) Refert illud PETRUS MARTINIUS *Mor-*  
*rentinus* in Præfat. ad ejusdem Imper-  
 toris opera.

9.) Annales Francorum sub nomine ADEL-  
 MI ad ann. 757.

10.) PLATINA de Vita Pontif. in vita Vi-  
 taliani.

ganis: sed absque fundamento id scribitur. Certe in Pontificia Cappella Romæ, usque ad præsentem diem nullus Organorum musicorum usus, sed sola vocum Musica, eaque gravis cum plano cantu admittitur. Alii post tempora demum S. THOMÆ Aquinatis id factum credunt sæculo XIII. 11.); cum Sanctus hic Doctor dicat: *Instrumenta musica non assumit Ecclesia in divinas laudes, ne videatur Judaizare* 12.). Verum S. Thomas loqui censendus est de Ecclesiis sibi notis in Italia: nam usum hunc jam prius viguisse in Anglia & Gallia, desumitur ex ÆLREDO Rievallensi in Anglia, & supra laudato PETRO Cluniacensi in Gallia, quorum uterque floruit & scripsit circa medium Sæculi XII. Imo ex documentis Sæculi X. colligitur, Organi usum jam illa ætate fuisse in quibusdam Angliæ Monasteriis 13.)

I 2 §. 100.

11.) Sic sentit etiam BINGHAM Orig. Eccl. vol. 3. l. 8. c. 7. §. 14.

12.) 2. 2. q. 91. art. 2.

13.) Vid. Histor. Liter. Ord. S. Bened. cit. part. 2. S. WICTERPUS jam sæculo VIII. organum pro temporum conditione satis ele-

Non im-  
probantur :

§. 100. Ut Laudes Divinæ his  
Instrumentis celebrentur , eleganti  
carmine hortatur Christianus Poëta  
Prudentius 14.) : Ne autem in tem-  
plis ad Divina Officia celebranda ad-  
hibeantur , plurimi semper obstite-  
runt. Sæculo VIII. GUTBERTUS  
Abbas , discipulus BEDÆ a LULLO  
Archiepiscopo Moguntino, S. BONI-  
FACII successore, rogat sibi mitti CITHARISTAM , cum Citharam habe-  
ret , & artificem non haberet 15.)  
Utique Abbas hic Citharæ usum non  
voluit adhibere ad celebritatem men-  
sæ suæ , sed potius ad solemnitatem  
Divini Officii in templo. Eodem au-  
tem Sæculo Concilium CLOVES-  
HOVIENSE 16.) Citharistas e Mo-  
nasteriis ejici jubet. S. JUSTINUS  
(vel quisquis est Autor quæstionum  
a Gentibus propositarum ) multis  
laudibus extollit Cantum ; Instru-  
men-

elegans in nova Basilica B. Virginis Ma-  
riæ fieri procurasse scribitur ab aliquo  
quod tamen ex quo fonte hauserit, igno-  
rare se fatetur CAROL. STENGELIUS Res.  
August. p. 2. c. 5. n. 10.

14.) Adversus Judæos.

15.) Epistola hæc a SERARIO refertur in  
Bonifacianas n. 89.

16.) Celebratum anno 747. Can. 20.

menta autem Musica e templis  
sublata dicit 17. ), ea etiam ex ra-  
tione, ut Fideles magis recederent  
a Gentilium ac Judæorum ritibus: usus  
enim horum Instrumentorum malus  
non est; facile tamen in abusum de-  
generat, quod Sæculo XII. deplora-  
bant, & nunc deplorant multi. Ex  
laudati ÆLREDI cultissima Oratione  
hæc pauca depromo 18. ) : *Ad quid,*  
*rogo, terribilis ille follium flatus 19. )*  
*tonitru potius fragorem, quam vocis ex-*  
*primens suavitatem? ad quid illa vocis*  
*contractio & infractio? ... & hæc ridi-*  
*culosa dissolutio vocatur Religio; & ubi*  
*hæc frequentius agitantur, ibi DEO ho-*  
*norabilius serviri clamatur. Stans in-*  
*terea vulgus sonitum follium, crepitum*  
*cymbalorum, harmoniam fistularum, tre-*  
*mens attonitusque miratur &c. &c. Ad*  
*convivia veterum adhibebatur mu-*  
*sica, ut animum a cibis averteret, &*  
*sua concinnitate calorem vini tem-*  
*pera-*

I 3

17.) Quæst. 107.

18.) Specul. Charit. l. II. c. 23. in Bibl.  
SS. PP. tom. 23.

19.) Eo tempore non videntur organa fuisse satis temperata. In Hist. Lit. Ord. S. Bened. p. 2. pag. 341. sæculo X. refertur organum triginta follibus instructum, quos septuaginta viri agitabant.



peraret 20. ). Hodierna Musica in Divinis Officiis adhiberi videtur, ut animus fidelium a Divinis abstractatur, & fervor pietatis concinnis modulis tepescat.

*Sed eorum  
abusus in  
templis.*

§. 101. Zelus multorum Episcoporum & Synodorum 21. ) remedium huic malo afferre conatus est : MARCELLUS II. Pontifex musica Instrumenta ab Ecclesiis remove constituerat : Patres Concilii Tridentini egerunt de molliore harmonia in templis interdicenda ; Imperator tamen FERDINANDUS optavit, ne cantio quam figuratam appellant, excluderetur, cum sæpe sensum pietatis excitet 22. ) : unde Decretum moderari placuit ad formam quæ habetur Sess. 22. in Decreto de observ. in celebr. Miss. 23. ). Plurimis tamen in locis

nihil

- 
20. ) PLUTARCH. de Musica circa fin.  
21. ) Synod. CAMERACENS. 1565. tit. 6  
c. 3. & 4. MECHLINIENS. 1570. tit. de  
Offic. & Cult. Div. c. 10. Item ann. 1607.  
tit. 12. c. 7. Conc. ROM. 1725. tit. 15. c. 6.  
22. ) PALLAVICIN. Hist. Conc. Trid. p. 3  
l. 22. c. 5. n. 15.  
23. ) In Hist. Lit. Ord. S. Bened. part. 2  
pag. 345. Patres Concilii mentem mutari  
se dicuntur auditis suavissimis modulis  
Joan-

nihil effectum erat contra illos, qui  
DEI chorum omni phonasorum syntag-  
mate, vosum omnis generis discrimine,  
imo & tubarum clangore, cornutorum  
stridore, alioque strepitu vario, praeclare  
gloriantur impleſſe, ne quid prætermitt-  
tere videantur, quod cantisi verba obscu-  
ret, sensumque sepeliat & adobruat 24.).  
Novissime BENEDICTUS XIV. pro  
sua Disciplinæ Ecclesiasticæ studio,  
occasione Anni Sancti ad Episcopos  
per ditionem Ecclesiasticam consti-  
tutos, Epistolam Encyclicam dedit,  
profunda eruditione & documentis  
saluberrimis refertam pro Musica in  
templis rite ordinanda 25.). Ex hac  
Epistola & aliis Ecclesiasticis Libris  
pauca documenta delibare lubet.

I 4 §. 102.

Joannis Petri Aloysii Prænestini. Hujus  
Magistri Capellæ Vaticanæ modulis, men-  
tem MARCELLI II. mutatam fuisse refert  
BENEDICTUS XIV. Bullar. tom. 3. Const.  
3. §. 5. Missi scilicet fuerint Roma Tri-  
dentum, ut idem operarentur in Triden-  
tinis Patribus, quod ante septennium ef-  
fecerant in Marcello Pontifice. Credo,  
quod majorem efficaciam habuerit vo-  
luntas Imperatoris, quam ars Petri Aloy-  
sii.

24.) Verba hæc sunt WILHELMI LINDA-  
NI Panopl. Evang. p. 1. lib. IV. c. 78.

25.) Bullar. tom. 3. Const. 3.

Documen-  
ta pro Musi-  
cæ usu in  
Ecclesijs.

§. 102. I. Ubi retinetur Cantus planus & firmus, curandum est, ut in Choro ad psallendum instituto, hymnorum & Canticis DEI nomen reverenter, distincte, devoteque laudetur 26.). Ne prius psalmi versiculum una pars chori incipiat, quam ex altera præcedens psalmi versiculus finiatur 27.), ut fidelium animi ad devotionem & pietatem excitentur.

§. 103. II. Ubi Cantus figurati & musicorum Instrumentorum usus receptus est, maxime cavendum, ne ipsius Musicæ sonus, quid theatrale aut impudicos amorem, bellorumve classicos modulos referens, in DEI laudibus decantandis imitetur 28.).

§. 104. III. Caveant Episcopi, ne dum in Chorum, musicorum modulos cum omnis generis discrimine confusos admittunt, psalmodum & aliorum que cantari solent, verba obscurentur, ac simul strepitu incondito sensus sepeliatur: sic musicam, que organica dicitur, retineant, ut

26.) Conc. TRID. Sess. XXIV. c. 12. de Reform.

27.) Conc. SALMURIENSE ann. 1253. c. 1.

28.) Conc. TOLET. ann. 1566. act. 3. c. 11.

ut eorum quæ cantantur verba & intelligi possint, & potius pronuntiatione, quam curiosis modulis audientium animi divinis laudibus afficiantur 29.).

§. 105. IV. In Divinis laudibus, aut omnino in Ecclesiis, nec profana cantica, sonive, nec in Sacris canticis molles flexiones, voces magis gutture oppressæ, quam ore expressæ, aut denique lasciva ulla canendi ratio adhibeatur 30.). Neque puellarum cantica in Ecclesiis exerceantur 31.).

§. 106. V. Inter Divina Officia, & quo tempore publicæ Fidelium venerationi in Ecclesiis Sacramentum Eucharistiæ expositum est, nulla alia carmina seu verba cantentur, nisi desumpta ex Breviario vel Missali Romano; vel quæ saltem a SS. Scriptura aut SS. Patribus desumpta sint 32.).

§. 107. VI. Quæ in Missis ad doctrinam & eruditionem fidelium  
I 5 perti-

29.) Idem loc. cit.

30.) Concil. MEDIOLAN. I. 1565. part. 2. n. 51.

31.) Conc. AUTISIODOR. circa ann. 578. c. 9.

32.) ALEXANDER VII. Const. *Piæ sollicitudinis*. 36. ann. 1657. INNOCENTIUS XII.

pertinent, ut Epistola, Evangelium, Symbolum, ita legantur aut canantur, ut praesentes distincte exaudiantur, ut singula verba possint: quae vero laudes pertinent, ut sunt Hymni, *Gloria in Excelsis*, *Sanctus*: in his musica locum habeat, non tamen choris potius, quam choro congruentius, sed gravis, ac movens pios affectus, quae vero ad preces referuntur, si five legantur, siue canantur, si fiant, ut affectus deprecantis potius, quam exultantis laetitia demonstraretur 33.).

§. 108. VII. Indecens est, ut in solemnibus Officiis ob cantorum aut organorum prolixos concentus, mittantur, aut neque a Choro, neque a Sacerdote alta voce dicantur ea, quae sunt praecipua: cujus generis sunt Symbolum, *Sanctus*, *Precatio Dominica*, *Agnus Dei* 34.).

§. 109. VIII. Ubi musicorum Instrumentorum usus permittitur, censuerunt illustres artis musicae Magistri a BENEDICTO XIV. consultati

XII. die 20. August. 1692. in Bullar. 88. tom. 17. Edit. Luxemburg.

33.) Conc. CAMERAC. ann. 1565. tit. 6. c. 34.) Conc. COLON. 1536. part. 2. c. 12.

ca tantum instrumenta adhibenda esse, quæ inserviunt ad corroborandas, sustinendasque cantantium voces, uti præter organum est Barbiton tetrachordon majus & minus (*Violon, Violoncello*), Monaulon pneumaticum (*fagot*), Lyræ tetrachordes (*Violini*), in quibus tamen non edantur modi adeo acuti, ut puerilem potius hilaritatem, quam gravem erga Sacra Mysteria venerationem, animorumque intensionem excitent: eliminata autem e Templis voluerunt Tympana, Cornua venatoria, Tubas, Tibias & Fistulas (*Hautbois, Flutes*).

§. II. IX. Dicta instrumenta ita adhibenda sunt, ut vis quædam verborum cantui adjiciatur, magisque audientium mentibus, eorum sensus infigatur, nequaquam autem voces cantantium opprimantur: neque ita continenter personent, ut solum per momenta aliqua interquiescant, quo liberum spatium præbeant audiendis harmonicis modulationibus, vocumque crispatarum vibrationibus (vulgo *Triller*).

§. III. X. Tolerari etiam possunt Symphonix sine ullo cantu Divinis Officiis intermixtæ, dummodo graves

ves sint, & earum prolixitate tād tubis  
um non afferatur iis, qui vel infē NUS  
viunt, vel adstant Missis 35.). men

§. 112. XI. Si in Hymnis, Psalm agas  
& Canticis, suis vicibus organo tempo  
natur, omnes tamen eorum ven quam  
culi in Choro distincte pronuntia  
tur 36.).

§. 113. XII. In Missis Defuncti DE  
rum, diebusque Adventus & Qu  
dragesimæ, Festis duntaxat excepti C  
Organa non pulsantur, nec ali  
quodvis instrumentum adhibeat  
Dominica autem Adventus tert  
dicta *Gaudete*, & Quadragesim  
quarta, nuncupata *Letare*, pulsa  
Organa permittuntur in Missa tan  
tummodo Conventuali 37.).

§. 114. Finem imponat CLE  
MENS *Alexandrinus* & ejus Com  
mentator. CLEMENS quidem, 39.)  
vehementer invehitur in molles  
enervatas harmonias: simulque  
sensu tropologico explicat ver  
Psalmorum, quibus Deum lauda  
jubemur in Psalterio & tympano  
tubis

35.) SUAREZ loc. cit. c. 13. n. 17.

36.) CONC. MEDIOL. cit. loc.

37.) BENEDICTUS XIII. in Conc. Ro  
tit. XV. c. 6.

38.) Lib. 2. Pædagogi. c. 4.

tad  
inf  
calm  
no c  
ver  
ntie  
und  
Que  
cept  
c aliu  
beatu  
tert  
gesim  
pulf  
fa ta  
CL  
Com  
m. 3  
lles  
que  
vert  
auda  
pano  
ubis

tubis bene sonantibus. GENTIA-  
NUS HERVETUS autem in Com-  
mentario addit hæc verba: *Sed quid  
agas, cum tales sint hodie mores, talia  
tempora, ut ea sint potius toleranda,  
quam tollenda, ne graviora accidant.*

TITULUS VIII.

DE SACRA TEMPLI SUPEL-  
LECTILE.

Conf. Decretal. Lib. 3. t. 44.

§. 115.

PRO supellectile interioris Templi  
varia requiruntur Vasa. I. Ad  
Sacrificium Missæ, cum Patena Ca-  
lix aureus vel argenteus 39.), aut  
ob  
sa:

*Pro supel-  
lectile Tem-  
pli requi-  
runtur Va-*

39.) Can. 44. & 45. Dist. 1. de Consecrat. In  
prima Ecclesia adhibitos fuisse Calices ex  
viliore materia, constat: adhibitos tamen  
in celebrioribus locis etiam fuisse aureos  
& argenteos, æque certum est. De tem-  
pore S. LAURENTII, qui in persecutio-  
ne Valeriana passus est, PRUDENTIUS  
*περὶ σεφῶνων.* hymn. II. v. 65. seqq. in-  
ducit Tyrannum ita loquentem:

Hunc esse vestris Orgiis  
Moremque & artem proditum est,  
Hanc disciplinam foederis,  
Libent ut AURO Antistites.  
ARGENTEIS Scyphis ferunt

Fu-